

Movitz

Svenska Hornsällskapets medlemstidning

Movitz nr. 30, september 2010

Årsmötet
Beställningsverk
Svenska verk för horn

INNEHÅLL

3 Ordföranden har ordet

4 Årsmöte = musikaliskt möte

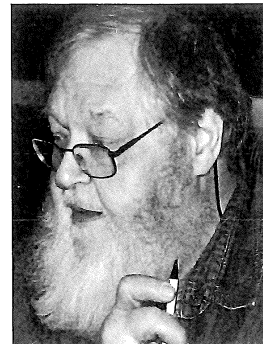
6 Svenska verk för horn del 1

10 Några tankar

11 Vlatkovic på BIBA

12 Provspelningen del 1

15 Skivor

STYRELSE

ORDFÖRANDE
Sofia Nygren 073-930 97 68
sofia@svenskahorn.se

KASSÖR
Annamia Larsson
annamia@svenskahorn.se

SEKRETERARE
Anna Bjelovuk
anna@svenskahorn.se

LEDAMOT
Anders Kjellberg
anders@svenskahorn.se

Alexandre Grand-Clément
alex@svenskahorn.se

SUPPLEANT
Magnus Wretblad
magnus@svenskahorn.se

SUPPLEANT/WEBMASTER
Thomas Lindgren
thomas@svenskahorn.se

TIDNINGSGRUPP

Eva-Tea Lundberg
evatea@svenskahorn.se

Hans-Erik Holgersson
paula.holger@gmail.com

Eric Wahlsteen
eric.wahlsteen@gmail.com

Anita Andersson, layout
a.anita@telia.com

Alexandre Grand-Clément, adjungerad
alex@svenskahorn.se

UTGIVARE
Svenska Hornsällskapet

TRYCKERI
Litorapid AB, Göteborg

MANUSSTOPP
1 oktober 2010

ISSN 1104-8700

Visste du att SHS skickar ut ett NYHETSBRÄV per mail? Skicka e-postadress till sofia@svenskahorn.se så missar du inget.

BLI MEDLEM!

Är du inte redan medlem, eller känner du någon som borde vara det? Läs om våra aktuella medlemsförmåner och avgifter på www.svenskahorn.se eller kontakta någon i styrelsen.

PRESSTOPP!!!

SHS får 70 000 kr från Kulturrådet

Precis vid pressläggning får vi de fantastiska nyheterna: Svenska Hornsällskapet har i samarbete med Sveriges Orkesterförbund beviljats 70 000 kr från Statens Kulturråd för att beställa en komposition för två valthorn och blåsorkester. Idén har funnits inom SHS i många år, men pengar har alltid saknats.

Kompositören Andrea Tarrodi kommer att utföra beställningen, som ska tillägnas Sven Eliassons minne. Verket skrivs så att orkesterstämmorna kan spelas av till exempel ungdomar och fritidsmusiker, medan solostämmorna blir mer avancerade. Flera orkestrar har anmält intresse att uppföra verket.

Vi återkommer framöver med mer information om Andrea, verket och planerade uppföranden. Just nu tillåter vi oss dock att stanna upp en sekund och glädja oss åt att Kulturrådet valt att satsa på oss valthornister. Detta är en stor framgång för Svenska Hornsällskapet och vi kommer att göra allt för att förvalta den chans vi nu fått.

Sensommarhälsningar
Sofia Nygren

KALENDARIUM

8 oktober: Kristofer Öberg med filharmonikerkollegor framför Beethovens *Septett Ess-dur*. Grönwaldsalen, Stockholms konserthus kl. 12.15.

14 oktober: Sören Hermansson uruppför Per Mårtenssons hornkonsert med Norrköpings Symfoniorkester. De Geerhallen kl. 19.

28 november: Lisa Ford, horn & Geraldine McGreeve, sopran. Musik av bl. a. Schubert & R. Strauss. Stenhammarsalen, Göteborgs konserthus kl. 18.

29-30 januari 2011: Svenska Hornsällskapets årsmöte i Stockholm. Två dagar fullspäckade med konserter, kvartettävlingar, ensemblespel, mästartklasser, utställning och seminarier - av, med och för hornister.

Årsmöte

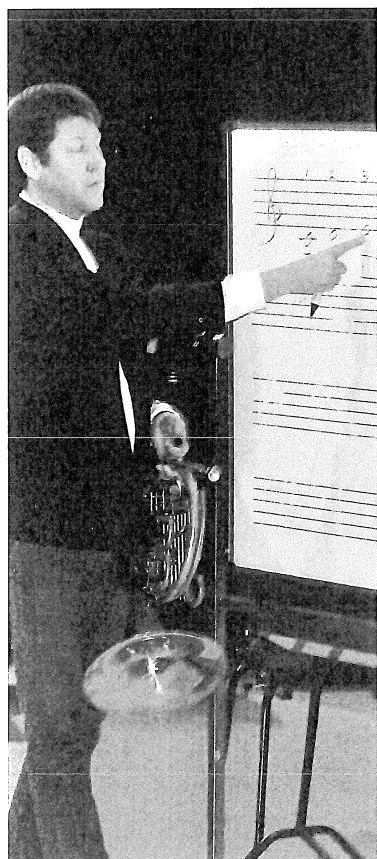
= musikaliskt möte

Svenska Hornsällskapets årsmöteshelg 2010 samlade fler än sjuttio hornister i alla åldrar på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Under två dagar i januari kunde deltagarna frossa i kvartettävlingar, utställning, mästarklasser, ensemblespel, seminarier, konsert och festmiddag.

Hela elva kvartetter hade kommit för att försvara sin skolas färger i hornkvartettävlingen, som delats upp i två klasser. Segrare i ungdomsklassen blev en kvartett från Linköping och högskoleklassen vanns av Malmö Musikhögskolas kvartett. Förutom äran och cd-skivor fick vinnarkvartetterna varsitt vandringspris med sig hem, specialdesignat för SHS av Alexandre Grand-Clément på Brasspecialisten.

Markus Maskuniitty och Kristofer Öberg höll inspirerande mästarklasser och i utställningshallen fanns Dürk och Brasspecialisten på plats. Petter Carlson lärde oss improvisera på horn och Ib Lanzky-Otto berättade om sin far Wilhelm, vars minnesdag som av en händelse inföll under årsmötet.

Hornister gillar att umgås och på lördagskvällen blev det

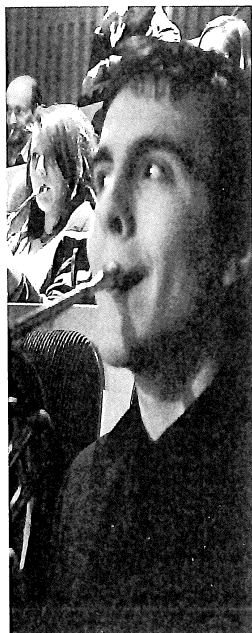

stor festmiddag. Helgen avslutades traditionsenligt med en konsert där både ensembler och solister bjöd på förstklassig hornmusik.

Vi i styrelsen är överväldigade över den fantastiska uppslutningen och vill rikta ett stort TACK till alla medverkande, funktionärer och besökare – det var ni som gjorde detta möjligt. Välkomna tillbaka den 29-30 januari 2011 – då ska vi återigen fylla Stockholm med hornmusik!

Text: Sofia Nygren

Foto: Eva-Tea Lundberg / Alice Bautista Palm

Svenska verk för horn

del 1

I ett plötsligt anfall av sysslolöshet i december fick jag för mig att jag skulle sammanställa alla svenska kompositioner där valthornet har en framträdande roll!

Detta är nu inte så omöjlig uppgift som det kanske verkar. Det finns nämligen en alldeles utmärkt databas på Svensk musiks hemsida, där man kan söka på såväl tonsättare som besättning, vilket gör att allt arbete kan utföras hemifrån datorn.

Helt smärtfritt har det förstås inte gått. Alla tonsättare och verk på listan finns inte registrerade i databasen och ibland har det saknats viktiga uppgifter. Då har jag fått ta till telefonen och e-posten. Jag har fått hjälp av Ib Lanzky-Otto och Lennart Stevesson, som har gett mig några ytterligare titlar och jag har också varit i kontakt med Staffan Lundén-Welden, Åshild Henriksen och Bengt Belfrage för mer enstaka uppgifter om några verk.

Förutom hornsonater, hornkonserter och verk för hornensemble har jag även tagit med trios och kvartetter där det ingår ett horn tillsammans med andra instrument. En del verk saknar kompositionsårtalet i databasen, så då har jag försökt placera in dessa verk ”på ett ungefär” utifrån tonsättarens levnadsårtalet eller andra kända uppgifter.

Speltidsangivelsen har jag hämtat från databasen. Den bör väl tas med en nypa salt, men det ger ändå en viss uppfattning om styckets omfattning. För en del kompositioner finns inga noter bevarade, men det finns angivet i källor att stycket har funnits och att det har framförts. Även om noterna saknas finns det ett värde att sätta upp stycket i en sådan här uppställning, tycker jag, eftersom

det speglar en del av svensk hornhistoria.

För de titlar som följs av * finns not-exempel utlagda i databasen på Svensk musik [www.mic.stim.se].

Lite statistik

De tonsättare som dyker upp flest gånger är:

- Eyvind Hallnäs (11 verk)
- Lennart Wenström-Lekare (9 verk)
- Sixten Sylan (8 verk)

Eftersom listan innehåller 176 verk kommer vi att publicera den i två delar. I detta nummer finner ni kompositioner fram till och med 1985, vilket blir 95 verk. Fortsättningen kommer i nästa nummer och då tillsammans med en längre intervju med Sören Hermansson, som har uruppfört 20 nya svenska verk för horn (hittills)!

Med stor sannolikhet saknas det verk i denna sammanställning. Jag ber er därför att höra av er till mig om ni känner till ytterligare verk som bör skrivas in eller om några av de uppgifter som jag har skrivit in är felaktiga.

Hans-Erik Holgersson
maj 2010

Svenska kompositioner för valthorn 1751-1985

År	Tonsättare	Verktitel	Besättning/speltid	Uruppförande
1751	Johnsen, Hinrich Philip 1717?-79	<i>Concerto per un Corno</i>	1 horn+orkester	
u. årtal	Du Puy, Edouard 1771-1822	<i>Hornkonsert</i>	1 horn+orkester	förm. Johann Michael Hirschfeld
u. årtal	Du Puy, Edouard 1771-1822	<i>Kvintett</i>	1 horn+stråkar	
u. årtal	Du Puy, Edouard 1771-1822	<i>Trio</i>	3 horn	
u. årtal	Du Puy, Edouard 1771-1822	<i>Kvartett</i>	4 horn	
1805	Crusell, Bernard Henrik 1775-1838	<i>Variationer över Åhlströms visa</i> <i>När jag dricker snillets Gud</i> (noter saknas)	1 horn+orkester	förm. Johann Michael Hirschfeld
1807	Crusell, Bernard Henrik 1775-1838	<i>Hornkonsert</i> (originalnoter saknas) ¹	1 horn+orkester	förm. Johann Michael Hirschfeld
1808	Crusell, Bernard Henrik 1775-1838	<i>Concertante, op. 3</i>	1 horn+kl+fg+orkester	förm. Johann Michael Hirschfeld
1814	Crusell, Bernard Henrik 1775-1838	<i>Concert-Trio</i>	1 horn+kl+fg 10'	1814-03-26 Johann Michael Hirschfeld
1826	Crusell, Bernard Henrik 1775-1838	<i>3 quartetter för 4 valthorn</i>	4 horn 12'	
u. årtal	Hirschfeld, Johann Michael 1776-1841	<i>Hornkonsert</i> (noter saknas)	1 horn+orkester	förm. Johann Michael Hirschfeld
u. årtal	Passy, Edmund 1789-1870	<i>Duo</i> ²	1 horn+piano	
1834?	Mankell, Gustaf Adolf 1812-80	<i>Adagio für chromatisches Waldhorn</i>	1 horn+piano	
1869	Heintze, Vilhelm 1849-95	<i>Lied ohne Worte</i> (för althorn)	1 althorn+piano (el orgel)	
1897	Alfvén, Hugo 1872-1960	<i>Notturmo elegiaco, op. 5 (Elegi)</i>	1 horn+orgel (el piano) 7'	1898-11-13 Carl Almgren
u. årtal	Alfvén, Hugo 1872-1960	<i>Vallvisa från Älvdalen</i> (<i>Limu, limu, lima</i>), folkvisearr.	1 horn+sopr+stråkar	1939-10-09
1898-99	Körling, August 1842-1919	<i>Pastorale</i>	1 horn+orgel 6'	
1899- 1909?	Hägg, Jakob Adolf 1850-1928	<i>Allegro, Ess-dur</i>	1 horn+piano	
1926	Atterberg, Kurt 1887-1974	<i>Hornkonsert</i>	1 horn+pi+slv+stråkar 22'	1927-03-20 Axel Malm
u. årtal	Alexandersson, Helmer 1886-1927	<i>Konsertstycke för Valdhorn i F</i>	1 horn+piano	
u. årtal	Alexandersson, Helmer 1886-1927	<i>Andante (Resignation)</i>	1 horn+piano	
1944	Ekström, Jacob 1893-1950	<i>Hornkonsert</i>	1 horn+orkester	
1950	Glaser, Werner Wolf 1910-2006	<i>Tre småstycken</i>	1 horn 3'	
1950	Atterberg, Kurt 1887-1974	<i>Sorgmarch: Hans Maj:t Gustav V in memoriam</i>	4 horn	
1955	Larsson, Lars-Erik 1908-86	<i>Concertino, op. 45:5</i>	1 horn+stråkar 13'	1958-01-24 Wilhelm Lanzky-Otto
1955	Atterberg, Kurt 1887-1974	<i>Sonata op. 27b³ *⁴</i>	1 horn+piano 23' 30''	
1956-57	Sylvan, Sixten 1914-2001	<i>Sonat, op. 7</i>	1 horn+piano 16' 30''	Ingbert Michelsen
u. årtal	Lundkvist, Per 1916-99	<i>Skogsvision</i>	1 horn+orkester 6'	1957? (enligt Ib) Sten Engström?
1959	Karkoff, Maurice f. 1927	<i>Hornkonsert, op. 40 *</i>	1 horn+orkester 19'	Karl-Axel Glennstad

1: a satsen finns i ett arrangemang för horn och 11 brasstämmor av Frans Preumayer (1840).

2 Kompositionen Duo pour Piano et Clarinette finns även i en version för piano och horn.

3 Omarbetning av cellosonaten från 1925.

4 * = notex finns på STIMs hemsida

År	Tonsättare	Verktitel	Besättning/speltid	Uruppförande
1959	Kallstenius, Edvin 1881-1967	<i>Trio svagante, op. 51</i>	1 horn+kl+vlc 14'	1961-08-01 Gunnar Wennberg
1962	Lundkvist, Per 1916-99	<i>En sagoklang</i>	1 horn+orkester 5' 30''	
1964	Erixon, Per-Anders f.1930	<i>Sonatin för horn solo op. 6 *</i>	1 horn 9'30''	
1964	Lundin, Dag f.1943	<i>Lyriska sagor eller Vindens berättelser op. VI</i>	1 horn	
1964	Paulson, Gustaf 1898-1966	<i>Hornkonsert, op. 127 *</i>	1 horn+orkester 15'	
1964	Erixon, Per-Anders f. 1930	<i>Divertimento, op. 11</i>	1 horn+ob 9'	
1965-66	Karkoff, Maurice f. 1927	<i>Metamorfosi op. 75</i>	4 horn 12'	
1967	Müntzing, Arne 1903-84	<i>Divertimento</i>	1 horn+piano 6'	förm. Jonas Müntzing
1968	Eyser, Eberhard f. 1932	<i>Sonatina</i>	1 horn 4'	
1968	Grandert, Johnny f. 1939	<i>Prego I *</i>	1 horn+vlc 1'	
1969	Hermansson, Åke 1923-96	<i>Alarme, op. 11</i>	1 horn 4' 30''	1972-11-19 Ib Lanzky-Otto
1969	Ericsson, Jan f. 1943	<i>Romans</i>	1 horn+stråkar 4'	1969-11-26
1969	Glaser, Werner Wolf 1910-2006	<i>Hornkonsert</i>	1 horn+orkester 22'	1971-01-29 Albert Linder
1971	Eyser, Eberhard f. 1932	<i>Concertino</i>	1 horn+kammarorkester 10'	
1971	Hallnäs, Hilding 1903-84	<i>Tre momenti musicali *</i>	1 horn+vln+pi 12'	1972-12-16 Albert Linder
1971-72	de Frumerie, Gunnar 1908-87	<i>Hornkonsert, op. 70</i>	1 horn+orkester 20'	1973-10-03 Ib Lanzky-Otto
1971-72	de Frumerie, Gunnar 1908-87	<i>Andante sostenuto</i> (ur Hornkonserten)	1 horn	Bengt Belfrage
1972	Björkman, Rune 1923-76	<i>Liten musik *</i>	1 horn+fl+fg 3'	1972-12-24 Ronnie Granath
1973	Björkman, Rune 1923-76	<i>Visa för 4 horn</i>	4 horn 5'	1980-02-24
1974	Sköld, Yngve 1899-1992	<i>Svit op. 71</i>	1 horn+piano 17'	1975-11-09 Ib Lanzky-Otto
1974	Björkman, Rune 1923-76	<i>Soave i viston *</i>	1 horn+fl+fg	
1975	von Koch, Erland 1910-2009	<i>Monolog nr. 6</i>	1 horn 5' 30''	
1975	Lundin, Dag f. 1943	<i>Tre konsertminiaturer</i>	1 horn+kammarorkester	
1976	Ahlin, Sven f. 1951	<i>Solo per corno</i>	1 horn 4' 30''	1977-03-31 Mats Engström
1976	Falk, Mats f. 1940	<i>Fantasia 1976</i>	1 horn+vln+vlc 13'	1977-01-10 Olof Nordberg
1976	Eyser, Eberhard f. 1932	<i>Slottsmusik</i>	3 horn 7'	
1977	Glaser, Werner Wolf 1910-2006	<i>Dialog</i>	1 horn+orgel 11'	
1977?	Sköld, Yngve 1899-1992	<i>Hornkonsert, op. 74</i>	1 horn+kammarorkester 22'	1986 Ib Lanzky-Otto
1977	Smedeby, Sune 1934-98	<i>Musik för fyra valthorn</i>	4 horn 21'	
1978	Grims-land, Ebbe f. 1915	<i>Thema des Tages III = Dagens tema eller På en kafféast</i>	1 horn 8'	
1978	Hallnäs, Lars f. 1950	<i>Und nur dein Auge</i>	1 horn 6'	
1978	Karkoff, Maurice f. 1927	<i>Terzetto op. 139</i>	1 horn+kl+fg 9'	
1978	Lundberg, Staffan f. 1953	<i>Pastorale</i>	1 horn+piano (orgel) 3'	Staffan Lundberg
1978	Sylvan, Sixten 1914-2001	<i>Liten svit, op. 9</i>	8 horn 13'	1978-07-08 Nordiska Horn- seminariet Framnäs
1979	Schönberg, Stig-Gustav f. 1933	<i>Sommarpastoral op. 86 *</i>	1 horn+orgel 4'	

År	Tonsättare	Verktitel	Besättning/speltid	Uruppförande
1979	Sköld, Yngve 1899-1992	<i>Impromptu, op. 76</i>	1 horn+piano 6'	Ib Lanzky-Otto
1979	Larsson, Folke f. 1943	<i>Nötiana, op. 11e</i>	1 horn+trp+trbn 4' 30''	1979-10-07 Sven-Olov Andersson
1979	Eklund, Hans 1927-99	<i>Hornkonsert</i>	1 horn+stråkar+slv 12'	1979-04-05 Albert Linder
1980	Eklund, Hans 1927-99	<i>Visa från Gästrikland</i>	1 horn	1980-12-07 Ib Lanzky-Otto ⁵
1980	Hermansson, Åke 1923-96	<i>La strada, op. 22</i>	1 horn+orgel 5'	1980-12-07 Ib Lanzky-Otto
1980	Rosell, Lars-Erik 1944-2005	<i>Bridges</i>	1 horn+orgel 7'	1980-12-04(07?) Ib Lanzky-Otto
1978-81	Ericsson, Hans-Ola f. 1958	<i>Hornkonsert Inferno *</i>	1 horn+orkester+tape 20'	1982-03-25 Ifor James
1981	Freudenthal, Otto f. 1934	<i>Sonatin</i>	1 horn 8'	1983-12-01 Anders Rosén
1981	Lundberg, Staffan f. 1953	<i>Två stämningar</i>	1 horn 6'	Bengt Belfrage
1981	MalmLöf-Forsling, Carin 1916-2005	<i>Orizzonte</i>	1 horn 9'	1984-09-04 Ib Lanzky-Otto
1981	Sylvan, Sixten 1914-2001	<i>Largo op. 10:1</i>	1 horn+orgel 4'	Ib Lanzky-Otto
1981	Sylvan, Sixten 1914-2001	<i>Stycke för solohorn op. 10:2</i>	1 horn	
1981	Sylvan, Sixten 1914-2001	<i>Polka op. 10:3 *</i>	1 horn+piano	
1981	Sylvan, Sixten 1914-2001	<i>Stycke för solohorn op. 10:4 *</i>	1 horn	
1981	Wenström-Lekare, Lennart f. 1924	<i>Sonatin *</i>	1 horn+piano 9'	
1982	Eyser, Eberhard f. 1932	<i>3 monodier för valthorn i F</i>	1 horn 9'	
1982	Karkoff, Maurice f. 1927	<i>Kontraster, op. 150</i>	1 horn 12'	2006-03-11 Erik Sandberg
1982	Freudenthal, Otto f. 1934	<i>Intermezzo</i>	1 horn+kammarorkester 7'	1983-03-01 Anders Rosén
1982	Hagström, Robert f. 1950	<i>Hornkonsert</i>	1 horn+stråkar+slv 27'	1985-02-28 Pär Enblom
1982	Sagvik, Stellan f. 1952	<i>Svensk (bohuslänsk) concertino op. 114d</i>	1 horn+stråkar el sträckv 10'	
1982	Söderberg, Hans f. 1937	<i>Hornkonsert *</i>	1 horn+slv+pi+stråkar 17'	1983-03-06
1983	Hallnäs, Eyvind f. 1937	<i>Arabesk</i>	1 horn 2' 30''	
1983	Olsson, Sture 1919-87	<i>Doppio quartetto di corni in duello</i>	8 horn 20'	
1983	Welin, Karl-Erik 1934-92	<i>Poème</i>	1 horn+piano 11'	1994-04-07 Sören Hermansson
1983	Freudenthal, Otto f. 1934	<i>Liten dialog</i>	1 horn+trb 7'	1983-05-01 Lennart Johansson
1983-84	Lindgren, Stefan f. 1960	<i>Trio *</i>	1 horn+vln+pi	
1984	Freudenthal, Otto f. 1934	<i>Tre fragment</i>	4 horn 6'	1984-08-01 Anita Andersson, Johan Bengtsson, Maria Granberg, Annmari Wangin
1984	Jacobsen, Julius 1915-90	<i>Song and dance: Novelette</i>	1 horn+piano 6' 30''	1984-01-01
1984	Hallnäs, Eyvind f. 1937	<i>Spel för två: Duo</i>	1 horn+fg 4' 30''	
1985	Andersson, B Tommy f. 1964	<i>Sonat</i>	1 horn+piano 20'	
1985	Hallnäs, Eyvind f. 1937	<i>Elegi *</i>	1 horn+stråkar 4' 30''	
1985	Edén, Mats f. 1957	<i>Albatross</i>	1 horn+5 slagverkare 10'	
1985	Hallnäs, Eyvind f. 1937	<i>Concertino</i>	1 horn+stråkar 10'	

Fortsättning följer i nästa nummer av Movitz.

⁵ Detta och följande två verk uruppfördes samtidigt enligt Ib.

Några tankar

från Ib Lanzky-Otto kring de stycken som komponerades för honom

Åke Hermansons *Alarme* (1969) var ett beställningsverk från Rikskonserter. ”Efter startglissandot (upp till f3!) växlar hornstämman mellan e2 och h1, men från början hade Åke skrivit allting en kvart högre än vad det blev i slutversionen”, säger Ib. ”Han ville att det skulle låta ansträngt och allting skulle spelas starkt. Jag sade till honom att det är väldigt ansträngande att spela högt och starkt så länge.”

Ib spelade stycket ganska ofta på konserter, säkert ett femtontal gånger, tror han. Senaste gången var 2003 på en hornvecka i Finland. Albert Linder (tidigare solohornist i Göteborgssymfonikerna) spelade även stycket några gånger. Ib har spelat in stycket på skiva. Nu ingår den inspelningen i en samlingsbox med Åke Hermansons musik som heter just ”Alarme”. (Caprice CAP 22056). Det finns också en inspelning i TV-arkivet, som gjordes i samband med att Ib porträtterades i programmet ”Öronfröjd”.

I samband med en konsert i Gustaf Vasa kyrka, tillsammans med organisten Erik Lundkvist, skrev Hermanson ytterligare ett stycke; *La Strada* (1980). ”Eftersom jag hade sagt till Åke vad jag tyckte om att spela både högt och starkt hade Hermanson tagit till sig detta. *La Strada* börjar istället väldigt svagt, men på trestrukna c...!”

På samma konsert uruppfördes också Lars-Erik Rosells *Bridges* (1980) för horn och orgel samt Hans Eklunds *Visa från Gästrikland* (1980) för solohorn. Det stycket var egentligen hämtat ur första satsen från Eklunds hornkonsert, som hade komponerats för Albert Linder året före.

*Jag har 50 melodier,
de skall höras allihop!*

Eftersom jag hade sagt till Åke vad jag tyckte om att spela både högt och starkt hade Hermanson tagit till sig detta. La Strada börjar istället väldigt svagt, men på trestrukna c...!

”Av Yngve Sköld uruppförde jag *Svit op. 71* (1974). Den spelade jag också in på skiva med pappa Wilhelm 1975. 1986 uruppförde jag sedan hornkonserten med Helsingborgsorkestern och Claes-Merithz Pettersson.” Inspelning av *Svit* finns återutgiven på cd (Sterling CDA 1665-2). Uruppförandet av hornkonserten finns inspelat av Sveriges Radio.

”Det finns faktiskt ett stycke till för horn och piano av Sköld, som inte finns upptaget i STIM-registret. Det är ett litet kort stycke för horn och piano, som är skrivet till min son, och det heter *Bjørns vaggvisa*.” ”Carin MalmLöf-Forsslings *Orizzonte* (1981) har jag spelat ganska många gånger. Jag har också gjort en inspelning som finns överförd till cd (Bluebell Records ABCD 029).”

Det stora verk som är förknippat med Ib Lanzky-Otto är utan tvekan Gunnar de Frumeries hornkonsert (1971-72). ”Konserten är en beställning från min mamma, det vill jag verkligen framhålla.

Familjen hade tjatat på de Frumerie sedan början av 50-talet att skriva en konsert till Wilhelm, men det hände ingenting. Sedan slutade pappa framträda som solist och det blev i stället till mig som de Frumerie skrev, när han väl hade bestämt sig.”

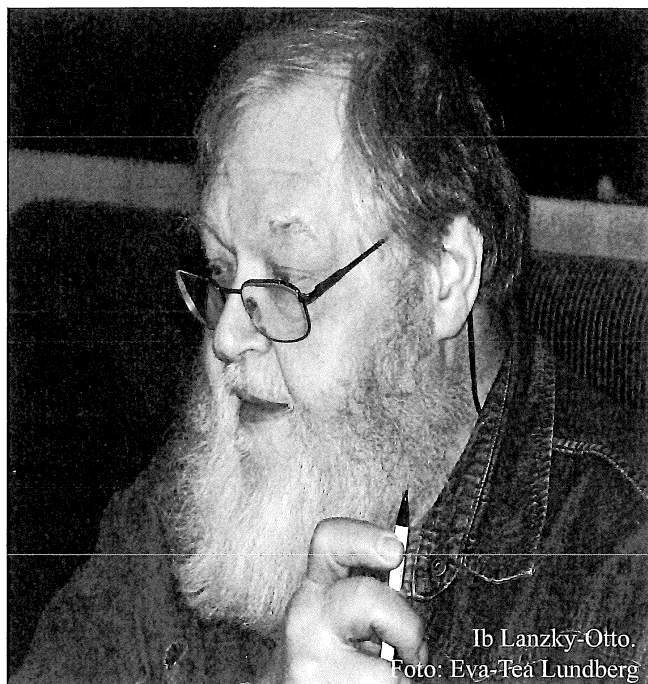
Från början skulle det bara vara stråkar i orkestern, men de Frumerie ringde plötsligt och undrade om han kunde lägga till några klarinetter. ”Ja visst, sade jag, det går väl bra. Sedan ringde han igen och ville lägga till ytterligare några träblåsare, och sedan några fagotter. Efter ytterligare ett par samtal hade det kommit med både trumpet och trombon. När så det färdiga partituret dök upp hade det växt till en jätteorkester med flera slagverkare och celesta!”

Ib har inte spelat konserten väldigt många gånger, men det har i alla fall blivit framföranden i Stockholm, Örebro, Uppsala, Aalborg, Bergen och två gånger i Norrköping, samt dessutom några gånger med piano. 1976 spelades konserten in på skiva och den finns idag återutgiven på Caprice (CAP 21400). Förutom Ib har även Albert Linder, Sören Hermansson och Thomas Kjellén spelat konserten.

”Det var svårt att memorera hornstämman eftersom de Frumerie använder många icke traditionella skalor, som var svåra att få in i fingrarna. Problemet när man spelar konserten är förstås också att det är för mycket som händer i orkestern. De Frumerie var

medveten om detta, men hade väl svårt att begränsa sig. ’Jag har 50 melodier, de skall höras allihop!’ sade han, till exempel. Den engelske dirigenten Charles Farncombe, som dirigerade konserten i Norrköping och som verkligen hade lagt ner tid på partituret, hade en del idéer om vissa ändringar i instrumentationen. De Frumerie, Farncombe och jag träffades också och pratade om detta, men det blev inget mer än så.”

Hans-Erik Holgersson

Ib Lanzky-Otto.
Foto: Eva-Tea Lundberg

Radovan Vlatkovic kåserar om uppvärmningsövningar och hur han startade sin spelkarriär som mellofonist vid sex års ålder.

Vlatkovic på BIBA

Årets upplaga av BIBA - Blekinge Internationella Brassakademi - fick celebret besök av Radovan Vlatkovic. Under en intensiv sommarvecka i Karlskrona fick kursdeltagare från hela Norden uppleva världshornisten både som lärare, dirigent och solist. Höjdpunkten var enligt många slutkonserten, då Vlatkovic framförde Strauss 1:a hornkonsert ackompanjerad av Marinens Musikkår i Amiralitetskyrkan, Karlskrona. Även BIBA:s pedagogkurs gick i hornets tecken, då Annmari Wangin och Maria Becker Gruvstedt var kursledare.

Text och foto: Sofia Nygren

Provspelningen

del 1

Texten är hämtad ur Bengt Belfrages memoarer ”*Ein Heldenleben*” – *Mitt liv som hornblåsare* (ISBN 9197325562). Här berättar Belfrage om hur det var att få sin musikaliska skolning i de militära musikkårerna, men delar också med sig av minnen från sitt mångåriga musikerliv som hornist i Kungliga Hovkapellet och Berlinfilharmonin.

Det var med blandade känslor den småväxte blivande musikeleven Belfrage anmälde sig vid flottiljvakten i Norrköping den 15 februari 1945, blott 14 år gammal. En beväpnad vakt förde mig till musikavdelningen, där jag togs om hand av musikfanjunkare Alex Wieslander, som vänligt förklarade att musikdirektör Sundberg, som skulle förrätta provspelningen, förväntades anlända något senare och undrade om jag hade min esskornett med mig. Om inte, kunde jag få låna en för att kunna värma upp före provspelningen.

Jag hade nu plötsligt en esskornett i handen, vilket jag även hade haft ett år tidigare när min ansökan skrevs. Problemet var nu att jag inte ens nödtorftigt kunde spela på esskornetten; varken på den eller något annat blåsinstrument. När jag förläget avstod från att pröva det tilldelade instrumentet antog Wieslander att det var ett utslag av överdriven blyghet som fått mig att avstå, varför jag tilldelades ett rum där jag ostört kunde få ’värma upp’ och även övervinna min blyghet. Efter en stund dök Wieslander upp – han hade troligen fattat posto utanför dörren – och undrade smått bekymrad om det var något fel på instrumentet.

Med tårar i ögonen måste jag medge att uppgiften i min ansökan beträffande mitt esskornettspel var något överdriven. Jag hade visserligen blivit tilldelad en esskornett av den för sin stränghet fruktade musikledaren vid skolorkestern och så långt kunde man väl påstå att mina uppgifter var korrekta,

men instrumentet hade blivit så illa medfaret under en lek – indianer och vita – av min bror Björn, att instrumentet inte längre var spelbart, och för att undgå en ordentlig utskällning, inte sällan åtföljd av en rejäl örfil från nämnda musikledare, fick min mamma sköta återlämnandet av det som en gång varit en esskornett.

Min musikerbana tycktes nu bli kortvarig och endast mina tårar räddade mej från att omgående bli hemskickad och trots Wieslanders diskretion blev min belägenhet känd bland musikkårens övriga medlemmar. Väntan på den ’väldige’ – musikdirektör Sune Sundberg – blev nu alltför påfrestande för mig och bad enträget Wieslander att få tillstånd att fly fältet, vilket denne dock avrådde ifrån, då min så kallade provspelningen även omfattade gehörsprov, vilket gav mig förhoppningen att min musikaliska ådra därmed skulle bli upptäckt; jag stannade.

Så småningom kom stunden då jag inför en smått road samling medlemmar ur musikkåren skulle genomgå ’provet’. Musikdirektör Sundberg bad mig sjunga efter pianot en moll- och en durtreklang, vilket inte vållade mig några större svårigheter. Därefter följde några melodislingor av varierande svårighetsgrad, vilket uppenbarligen gav indikationer på en viss musikalitet. Musikdirektör Sundberg hade tydligen genom bland annat mina treklanger upptäckt en blivande ’Jussi’, som visserligen var något indisponerad genom målbrottet, men nu med tanke på den inhiberade esskornettskonserten uppmanades mej att sjunga något. Jag föreslog

”Lambert walk”, eller ”Det finns ingen som Du, Bel Ami” men ingen av dessa föll den ’väldige’ i smaken. Då, för att rädda situationen, föreslog jag ”Mor lilla Mor...” mitt paradnummer, framfört med bravur vid skolavslutningen föregående år. Mitt förslag möttes med en allmän munterhet men accepterades omgående av den ’väldige’. Med ”Mor lilla mor” inleddes sålunda min musikerbana.

Jag var nu anställd som musikelev vid Kungl. Bråvalla Flygflottilj i Norrköping, en nyuppsatt musikkår av typ 3, omfattande 19 musiker inklusive 5 musikelever plus anföraren, en musikdirektör. Stämbesättning utgjordes av flöjt, ess-klarinet, 3-4 b-klarinetter, ess-kornett, 2 trumpeter, 2 horn, 2 tenorbasuner, baryton, bastuba samt slagverk.

Då musikkåren nyligen blivit uppsatt saknades mycket av de etablerade regementsmusikkårernas traditionella pennalistiska inslag, vilket dock inte gällde trumslagning och signalhorns’blåsning’ som leddes av en traditionsbärare, en korpral, angelägen om att föra sitt gamla regementes traditioner vidare.

Tjänsten som musikelev bestod i övrigt huvudsakligen av städning, uppställning av tunga järnnotstall vid såväl inom- som utomhuskonserter. Tjänsten omfattade även persedelvård, det vill säga inte bara egna persedlar utan även pressning av någon stressad musikunderofficers persedlar och detta skedde naturligtvis så att säga frivilligt.

En musikelev kallades allmänt för ”hink” och i egenskap av den senast anställda musikeleven blev jag traditionsenligt ”pisshink” – jag fyllde nämligen tomrummet efter en av de fem samtidigt anställda musikelever, vilken sades ”hade fått nog”. Som efter-

rädare till "han som fått nog" beordrades jag av traditionsbäraren, korpralen, att utrustad med en hink hämta äggstockarna hos flottiljens paranta husmor.

"Klättring på vägg" var ett annat mindre skämtsamt pennalistiskt inslag, det vill säga man beordrades att klättra på en fingerad stege på väggen under munter uppsikt av andra plågoandar. "Specialbehandling" behövdes nu sällan tillämpas, då ju trumslagning och signalhornsblåsning kunde utövas med pennalistisk finess.

För den kategori av unga pojkar som vid 14 års ålder tog värvning i de militära musikkåreerna, vilket jag inledningsvis nämnt, var musikerutbildningen i många fall ytterst bristfällig. Trots dessa brister utgjorde militärmusiken en musikkulturell faktor av stor betydelse. Efter 1942 års försvarsbeslut fanns inom den svenska krigsmakten 43 militära musikkårer, sammanlagt över 1000 man. Av dessa kårer var 29 vid armén, 3 vid marinen, 3 vid kustartilleriet samt 8 vid flygvapnet. I den gamla militärmusiken var det infanteriregementenas musikkårer som spelade den viktigaste rollen och av regementsmarschern, som ofta gick under benämningen landskapsmarscher, var det infanteriets musikkårer som fått den största betydelsen. De har ofta blivit ett slags klingande symbol inte bara för regementet utan också för

staden, länet eller landskapet där regementet varit förlagd. Militärmusiken var följaktligen en viktig rekryteringsbas för de professionella orkestrarna och musikskolor runt om i landet.

Då musikkåren var i behov av en valthornist – allmänt kallad hornist – blev hornet mitt öde och således varken esskornett eller trumpet, vilket jag helst av allt ville spela, men med löftet om att så snart jag behärskade mitt horn, sannerligen ett hoppfullt löfte, skulle jag få pröva på trumpet. Löftet hade dock det goda med sig att jag ägnade mitt horn all den uppmärksamhet handräckningstjänsten tillät och tack vare en ansvarsfull lärare gjorde jag snart avsevärda framsteg, som så småningom ledde till att jag aktivt fick delta vid musikkårens konserter med reducerad handräckningstjänst som följd. Sedd ur mina elevkollegers synvinkel liksom traditionsbäraren – korpralen – hade mitt avancemang som aktiv medlem i musikkåren inte enbart varit av godo, då min nyvunna status även innebar att korpralen inte längre kunde plåga mig i trumslagningsexercisen, då jag numera blivit befriad från denna för mig föga roande sysselsättning till förmån för hornspelet.

Bengt Belfrage

Publiceras med författarens tillstånd.
Fortsättning följer i nästa nummer av Movitz.

Bengt Belfrage, numera pensionerad lektor vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Musikerbanan började i det militära vid 14 års ålder. Efter plutonchefsutbildning vid Gotlands regemente blev 'horn'-musiken det stora yrkes- och livsintresset.

Bengt Belfrage har tidigare publicerat sin avhandling om blåsteknik; *Övningsmetodik för bleckblåsare grundad på fysiologiska faktorer* (Warner/Chappel Music Scandinavia AB). Detta vetenskapliga arbete föreligger även på engelska och tyska och har presenterats i flera världsdelar.

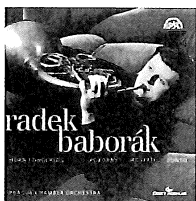
Bengt Belfrage har arbetat som visiting professor vid North Texas State University höstterminen 1987 och även tjänstgjort vid Shanghai Conservatory of Music 1989 samt 1990 vid Western Australian Academy of Performing Art. Bengt Belfrage har varit anställd vid Berliner Philharmoniker som solovalthornist under Herbert von Karajans ledning, samt vid Kungliga Hovkapellet i Stockholm.

SKIVOR

Några nyutkomna horn-cd

Hans-Erik Holgersson

Supraphon SU40172

HORNKONserter AV POKORNÝ, ROSETTI & PUNTO

Radek Baborák, horn. Prags kammarorkester, Antonín Hradil, dirigent.

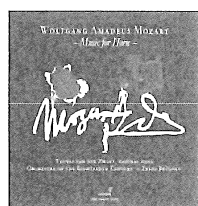
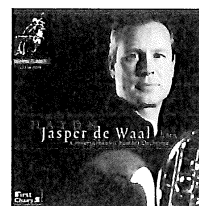
Baborák var tidigare en av solohornisterna i Berlinfilharmonin, men har nu lämnat den tjänsten för att kunna ägna sig mer åt det solistiska hornspelet. Han har redan en imponerande cd-produktion bakom sig, trots att han bara är 34 år. Man kan också se och höra honom som solist på en dvd med Mozarts hornkonsert nr 1. På hans hemsida www.baborak.com kan man botanisera vidare.

Channel Classics SACD CCSSA30210

HORNKONserter AV HAYDN & MOZART

Jasper de Waal, horn. Concertgebouw Chamber Orchestra.

De Waal har varit solohornist i Concertgebouw-orkesteren i Amsterdam sedan 2004. Han har tidigare spelat in bland annat Brahms horntrio och Gregsons hornkonsert.

Glossa GCD921110

WOLFGANG AMADEUS MOZART: Hornkonsert nr 3, Hornkvintett, *Lungi da te*, aria ur Mitridate, re di Ponto (med obligat hornstämma), duetter för horn.

Teunis van der Zwart & Erwin Wieringa, naturhorn, Claron McFadden, sopran. 1700-talsorkesteren, Frans Brüggen, dirigent.

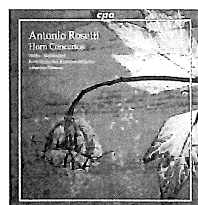
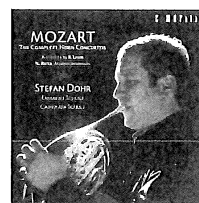
Van der Zwart ägnar sin tid åt naturhornet. Vid sidan av sina solistframträdanden spelar han i 1700-talsorkesteren och Freiburgs barockorkester, två ledande ensembler när det gäller tidstroga interpretationer.

Camerata CM28176

MOZARTS HORNKONserter

Stefan Dohr, horn. Camerata Schulz, Emanuel Schulz, dirigent.

Stefan Dohr är sedan 1993 solohornist i Berlinfilharmonin. Han undervisar också på Hanns Eisler Musikhochschule i Berlin och i Filharmonins orkesterakademi. Han har tidigare spelat in bland annat Brahms horntrio och Mozarts hornkvintett på cd samt Brittens serenad på dvd.

CPO 7772882

HORNKONserter AV ROSETTI

Klaus Wallendorf & Sarah Willis, horn.

Kurpfälzisches Chamber Orchestra, Johannes Moesus, dirigent.

Wallendorf och Willis är även de medlemmar i Berlinfilharmonin. Denna cd innehåller Rosettis dubbelkonsert i F-dur samt hornkonserterna i E-dur och Ess-dur.

Channel Classics Records SACD CCSSA30310

HORNKONSERT & VIOLINKONSERT AV KRYSZTOF PENDERECKI

Radovan Vlatkovic, horn. Sinfonietta Cracovia under ledning av tonsättaren.

Den kroatiska hornisten Vlatkovic har varit solist med de flesta stora orkestrarna i Europa och har även turnerat i Nordamerika, Japan, Australien och Afrika. I Sverige har han spelat vid flera tillfällen, till exempel uruppförde han och Sören Hermansson Anders Emilssons dubbelkonsert i samband med Hornfrossan i Berwaldhallen 2008. Pendereckis hornkonsert uruppfördes av Vlatkovic och Penderecki i maj 2008.

